

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI BİLGİ TOPLUMUNUN NERESİNDE?

H. Tuğba EROĞLU
Selçuk Üniversitesi

ABSTRACT

In the process of globalization and establishing the information society, non-governmental organizations (NGO) as the new actors of globalization, began to grove up in quantitative and qualitative contexts and also began to undertake many public functions in an interactive way with the public and private sectors. So this situation has increased the importance of non-governmental organizations, as the vital elements of democracy and the rule of law.

In this context, NGO should be the organizations that can constitute workshop groups and use the informatics at most level. NGO should provide the participation of the whole layers of society for the development. And NGO also should include the purpose of effecting the society.

In this study rather than the information society and e-government concepts, the main emphasis is settled on where the NGO are stand in the process of information society and how effective they use the informatics.

Keywords: *Civil Society, NGO, Information Society, Globalization, Information Technology.*

GİRİŞ

Bilgi toplumu olarak adlandırılan günümüz toplumu varlığını toplumlara ve bireylere yeni kuralları, yeni araçları ve yeni aktörleri ile hissettirmektedir. Bilgi toplumunda birey-devlet ilişkisine yeniden şekil verilerek, piyasa temelli, yurttaş odaklı, yönetişimci, şeffaf, hesap verebilir, bilişim teknolojilerinden faydalanan yeni yönetim anlayışı savunulmaktadır. Yurttaşların devletten beklentisi nicel ölçütlerden çok nitel ölçütlere doğru kaymış ve hizmetlere ilişkin karar alma süreçlerine katılım istekleri artmıştır. Bu değişen yapı karşısında yönetimlerin kendilerinden beklenenleri önemli ölçüde karşılayamaması sonucunda küreselleşmenin yeni aktörleri sivil toplum kuruluşları nicel ve nitel olarak büyümeye, kamu sektörü ve özel sektörle etkileşim içinde birçok kamusal işlevi üstlenmeye başlamışlardır. Böylece demokrasinin ve hukuk devletinin vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilen sivil toplum kuruluşları hizmetlerin sağlanmasında önemli bir konuma yükselmişlerdir.

Bu çalışmada, bilgi toplumu ve e-devletten ziyade asıl vurgunun e-Türkiye üzerinde olması gerekliliğinden hareketle son derece önemli işlevleri üstlenen sivil toplum kuruluşlarının bilgi toplumunun neresinde oldukları; bilişim teknolojilerinden ne ölçüde yararlandıkları; bilişim teknolojilerini ve bilgi toplumunu halka ne kadar tanıttıkları; interneti bir iletişim aracı olarak ne kadar kullandıkları irdelenmektedir.

1. Kavramsal Çerçeve

Sivil Toplum Kuruluşları, yurttaşları ortak bir amaç için bir araya getiren çevre ve insan hakları örgütleri, tüketici dernekleri, yardım ve eğitim örgütleri gibi yapılardır. İngilizcede ‘Non-Governmental Organization’ olarak ifade edilen kavramın Türkçede tam karşılığı yoktur. Geçmişte, cemiyetler, kulüpler, daha yakın bir tarihte demokratik kitle örgütleri gibi sözcükler sivil alanda faaliyet gösteren bu yapıları tarif etmekte kullanılmıştır. Ancak bugünkü en yaygın kullanım, Sivil Toplum Kuruluşları (STK)’dır.¹

STK sadece kendi amaç ve değerlerine hizmet etmeyen, hükümetlerden, kamu makamlarından ve siyasi partilerden bağımsız olan, ticari çıkar gözetmeyen, kar amacı gütmeyen ve merkezi otorite ile yurttaşlar arasında arabuluculuk yapan kuruluşlardır. Türkiye’de STK siyasi partileri, vakıfları, dernekleri, sanayi ve ticaret odalarını, meslek örgütlerini, üniversiteleri, sendikaları, farklı platform ve yurttaş girişimlerini içine almaktadır.²

Ülkemizdeki STK istatistiğine bakıldığında 1763 dernek, 490 vakıf, 217 sendika, 389 meslek odası, 43 kooperatif, 104 sanayi-ticaret odası, 17 inisiyatif, 13 platform, ve diğer başlığı altında 142 STK belirlenmiştir.³ STK için bir ülkedeki demokratikleşmenin göstergesi de denilebilir. Bu gösterge STK’nın sayısı ile değil; kapasitelerinin gelişmesi, arkalarına güçlü halk desteği almaları, karar mekanizmalarında rol oynamaları ile ilgilidir. Bireyler yasaların dışına çıkmamak kaydıyla devleti de sorgulamalıdır. Yönetimde rol oynamaları gerektiğinin bilincine varmalı ve tebalık duygusundan sıyrılıp, yurttaşlık duygusuna alışmalıdır. Bunun için de birlikte hareket etmenin avantajlarını görmelidirler.⁴ Bu aynı

---

¹ <http://www.step.org>, 26.04.2005.

² <http://www.step.org>, 26.04.2005.

³ <http://www.stkrehberi.org>, 25.04.2005.

⁴ <http://www.step.org>, 26.04.2005.

zamanda bilgi toplumu özelliklerinin ve dolayısıyla e-dönüşüm sürecinin de yaşanmasını beraberinde getirecektir.

2. Bilgi Toplumu Olma Yolunda Sivil Toplum Kuruluşları

Türkiye’de bilgi toplumunun yaratılması; geniş tabanlı, katılıma açık ve yatay örgütlenmeye dayalı yönetim ağlarının oluşturulması ve uyumuna bağlıdır. Böylece ulusal politika üretme ve karar verme ağlarının oluşturulması kolaylaşacaktır. Bunun için ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte bir seferberlik kaçınılmazdır. Bu seferberliğin dinamikleri ‘ulusal irade’yi tetikleyen bir ‘siyasi irade’, yurttaş öncelikleri, STK, üniversiteler, iş dünyası, sendikalar, kamu yönetiminin çeşitli aşamalarında görevli kişiler, kısacası tüm örgütlü kesimlerin etkin katılımı ve işbirliği, ulusal seferberlik ruhuna ve tüm bunları hukuksal bir meşruiyet zemininde somutlaştıracak, uygulanabilir bir yol haritası oluşturacak bir ‘Ulusal Sözleşme’dir.⁵

Ulusal Sözleşme, bilgi toplumunun iş yapış ortamının, kurumsal rejiminin ve hukuksal altyapısının uluslararası standartlarda kurulmasını; bilgi toplumuna geçişi hızlandıracak, tam rekabete açık etkili bir bilgi ve bilişim altyapısının oluşturulmasını; bilgi toplumuna uygun kültürel donanımına sahip, eğitilmiş, yetenekli bireylerin yetiştirilmesini; makro ve mikro ölçekte etkili ve kapsamlı yenilenme dinamiklerinin yaratılmasını ve ulusal kalkınmanın sürekliliğinin güvence altına alınmasını hedeflemelidir.⁶

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde en önemli araç olan internet teknolojileri, bilimsel, teknolojik, ekonomik, idari ve kültürel çarkları daha hızlı döndürecek, daha kaliteli bir yaşam ortamı sağlayacaktır.⁷ Önemli olan bu konuda STK’nın neler yaptığıdır? STK nasıl çalışıyor? İşbirliklerini nasıl geliştiriyorlar? Devletin bazı görevlerini üzerlerine alırken nasıl bir rol oynuyorlar? STK’nın ortak amacı, toplumları önemli ölçüde etkileyebilecek çok çeşitli çalışma grupları oluşturabilmektir. Ayrıca STK bilişim teknolojilerinden en üst düzeyde yararlanabilen kuruluşlar olmalıdırlar. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi ve toplumların gelişmesi için gerekli işlevlerin yerine getirilmesinde tüm

⁵ Türk Bilişim Vakfı, ‘Türkiye’de Bilgi Ekonomisine ve Bilgi Toplumuna Geçiş İçin Strateji ve Politikalar’, İzmir İktisat Kongresi 22. Çalışma Grubu :Bilgi Ekonomisi ve Bilgi Toplumuna Geçiş Raporu, (İzmir: 2004), s. 110.

⁶ Türk Bilişim Vakfı, a.g.k., s. 111.

⁷ Mustafa Akgül, ‘Türkiye İnterneti Ortak Aklını Arıyor’, <http://www.inet-tr.org.tr>, 25.04.2005

toplum katmanlarının rol almasını sağlayabilen, üyelerinin dışındaki bireyleri de çalışmalarına katabilen kuruluşlar olmalıdırlar.⁸

3. E-Dönüşüm Süreci ve Sivil Toplum Kuruluşları

Küresel bilgi ağı olarak da ifade edilen internet, dünya ülkelerinin % 98'ini birbirine bağlayarak insanların doğrudan bilgiyi paylaşmalarına olanak sağlamaktadır. Son 20 yıldır, küreselleşmenin getirdiği birtakım sorunların çözülmesinde STK önemli bir rol üstlenmiştir.⁹ Artan bir hızla büyüyen internet tüm dünya üzerinde 70 milyon civarında bilgisayar, 200 milyonu aşkın kullanıcı, 12 milyon civarında alan adı, 8 milyon civarında webi içermektedir. Türkiye'de ise 90 bin bilgisayar, 15 bin alan adı, 1.2 milyon kullanıcı, 10 bin civarında web olduğu tahmin edilmektedir.¹⁰

Özellikle son iki yılda Türkiye'de internette önemli bir büyüme söz konusudur. Ancak yine de Türkiye internet kültürünü yaymada çok başarılı değildir. Bilişim sektörü bile interneti tam olarak kullanamamaktadır. Toplum, interneti bir eğlence ve muhabbet ortamı olarak algılamakta, önemli bir kesim de bu şekilde kullanmaktadır. İnternet, henüz geniş kitlelerin, hayatını kolaylaştıracak, toplumsal fayda sağlayacak bir düzeye getirilememiştir ve üretim için kullanılmaya başlanamamıştır.¹¹

Ülkemizdeki STK'na yönelik STK veri tabanı 2003 yılı başından itibaren <http://www.stgp.org> adresi altında kullanıcıların hizmetine sunulmuştur. Daha önce yayımlanan STK veri bankaları; Ulusal adres bankaları; STK web siteleri; STK'ndan bizzat gelen başvurular; STK kapasite geliştirme eğitimleri ve ekipleri tarafından farklı başlıklarda düzenlenen toplantılarda derlenen bilgiler bir araya getirilerek oluşturulan veri tabanı, bugün itibarıyla 7232 veriye sahiptir.¹²

STK aracılığıyla e-dönüşüm sürecinde: Dokümanların elektronik olarak depolanması ve web üzerinden sunumu; İletişim sistemlerinin kullanımı; Web üzerinden bağış yapma, iş bulma, proje teklifi verme gibi imkanlar tanıyan arabirimleri kontrol edebilecek diğer araçların kullanımı gerçekleştirilebilecektir.¹³

⁸ Ersin Töreci, 'Sivil Toplum Örgütleri Artık Sıradan Dernekler Olmamalı', <http://www.tbd.org.tr>, 26.04.2005.

⁹ M. Hakan Çetiner, Çiğdem Gencil, 'İnternet ve Sivil Toplum Kuruluşları', <http://www.inet-tr.org.tr>, 15.06.2005.

¹⁰ Akgül, 'Türkiye İnterneti...', <http://www.inet-tr.org.tr>, 25.04.2005.

¹¹ Akgül, 'Türkiye İnterneti...', <http://www.inet-tr.org.tr>, 25.04.2005.

¹² <http://www.stgp.org>, 26.04.2005.

¹³ Çetiner, Gencil, 'İnternet ve...', <http://www.inet-tr.org.tr>, 15.06.2005.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için 2000 yılında Avrupa Birliği'ne sunulan 'Ulusal Program' ile birlikte, ilk adıyla 'e-Türkiye Girişimi' hükümet düzeyinde sahiplenilerek yürütülmeye başlanmıştır. 58. Hükümet, projenin adını 'e-Dönüşüm Türkiye' olarak belirlemiş, DPT bünyesinde Bilgi Toplumu Dairesini kurarak bir koordinasyon modeli geliştirmiş ve halen yürürlükte olan 'Kısa Dönem Eylem Planı' (KDEP) şekillenmiştir. 59. Hükümet, Aralık 2004 tarihinde, 'e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin yönetsel yapısıyla ilgili bir Başbakanlık Genelgesi yayınlamıştır. Bu genelgeyle, KDEP ile planlanan çalışmaların hayata geçirilmesi amacıyla, 'e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu' kurulmuştur. Kurulun toplantılarına TÜBİTAK, Telekomünikasyon Kurumu, Türk Telekom, TOBB, TBV, TBD, TÜBİSAD kuruluşlarının yöneticilerinin de temsiliyet düzeyinde katılması öngörülmüştür. İcra Kurulu'nun STK'lar ve iş dünyasının katılımına açık yapısı, gerek Türkiye'de bilgi toplumuna doğru dönüşüm hamlesinde eksikliği hep hissedilen siyasal iradenin artık harekete geçmeye başlamasının; gerekse bilgi toplumuna uygun bir yönetim modelinin hayata geçirilmeye başlanmasının önemli bir adımı olarak algılanmalıdır.¹⁴ İcra Kurulu'nda STK'nın temsil edilmesi çok önemli bir adımdır.

Nitekim ülkenin bilgi ve iletişim teknolojilerinin akılcı kullanımıyla kalkınmasına yönelik ulusal politikalarının belirlenmesi bakımından önemli bir işlev yüklenen 2. Bilişim Şurası'nın 'Sonuç Bildirgesi'nde bu yaklaşım açıklıkla ifade edilmiştir: "e-Dönüşüm Türkiye Projesinin e-Avrupa+ girişimini de içerecek biçimde başarıyla gerçekleştirebilmesi için ulusal seferberlik ilan edilmeli, kamunun, özel sektörün ve toplumun belirlenen politikaları ile projenin içinde yer alması sağlanmalıdır".¹⁵ İcra Kurulu'nun önündeki hedef, ülke kalkınmasını e-dönüşümle yönlendirmek ve bilgi toplumunu oluşturmaktır. Bu kadar kapsamlı bir hedef doğrultusunda, ülkenin sosyo-ekonomik hayatında söz sahibi diğer örgütlenmelerin de katılımı sağlanmalıdır. STK yalnızca karar mekanizmalarında değil, ortaya konulan eylem planlarının izlenmesi ve denetlenmesinde de söz sahibi olmalıdır.¹⁶

İcra Kurulu katılımcısı STK tüm toplantılarda, KDEP eylemlerinin, ilk maddesini oluşturan bilgi toplumu stratejisinin ana hatları üzerinde

¹⁴ Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği, 'E-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu STK İzleme Komitesi Raporu', No: 1, (Ekim 2004), <http://www.tubisad.org.tr>, 27.06.2005.

¹⁵ <http://www.tbd.org.tr>, 25.04.2005.

¹⁶ Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği, 'E-Dönüşüm...', <http://www.tubisad.org.tr>, 27.06.2005

durmuşlardır.¹⁷ Diğer tüm eylemlere göre stratejik önceliği ‘Ulusal Bilgi Toplumu Stratejisi’, ulusal bir temelde, etkin bir güç birliği oluşturacak bir biçimde STK’nın, iş dünyasının kısacası tüm tarafların etkin katılımıyla hazırlanmalıdır.¹⁸ Nitekim 2. Bilişim Şurası Sonuç Bildirgesi’nde “e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu tarafından belirlenecek Ulusal Bilgi Toplumu Stratejisi ve genel politikaları da dikkate alınarak, STK, üniversiteler ve araştırma kurumlarının katkılarıyla, dönüşüm projeleri, öncelikli olarak ve en kısa zamanda, belirlenmesi gerektiği” ifade edilmiştir.¹⁹

4. E-Dönüşüm Sürecinde İnternet ve Sivil Toplum Kuruluşları

Bilişim Sivil Toplum Örgütleri Platformu Ortak Bildirgesinde internetin katılımcı demokrasi, saydamlık, toplumsal denetim, topluma hesap verme konularında yeni olanaklar sunduğu ifade edilmektedir. Özellikle internete ulaşan kesimde, yönetime katılma, çözüm oluşturma sürecinin bir parçası olma talebi gözlemlenmektedir. Bu talebin dikkate alınarak internetin bu amaçla etkin kullanımına başlanılmalıdır. İnternet ve bilişim teknolojileri, sanayi devriminde olduğundan daha önemli bir gelişmeyi temsil etmektedir ve yaşamın tüm boyutlarını; çalışma, üretim, ticaret, iş, eğlence, öğrenme, yönetim biçimlerini köklü olarak değiştirmektedir. Bu değişim, ekonominin yapısını, ülkenin rekabet gücünü, insan gücü gereksinimi profilini, mesleklerin yapısını değiştirmeye başlamıştır. Birey üretici ve tüketici olarak öne çıkmaya, kol emeğinin yerini beyinsel emek almaya başlamıştır. Bilgi, bilim, teknoloji, Ar-Ge, entelektüel emek öne çıkmaya başlamış ve bir üretim faktörü olarak yerini almıştır. Bu değişim ile bilim, enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler zincirleme bir şekilde birbirini tetiklemektedir. İnternet, bu değişimin taşıyıcısı, hazırlayıcısı, geliştiricisi ve yeni oluşmakta olan toplum biçiminin ön modelidir.²⁰

Bu bildirgedeki hedeflerin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak, STK’nın internetten kendileri ve kullanıcıları için verimliliklerini artıracak ortak bir internet sistemin oluşturulmasından da söz edilmektedir. Kurulması önerilen sistemin amacı, Türkiye’deki STK’nı bir araya getirmek ve daha etkin olarak ortak faaliyetlerde bulunabilmeleri için internet destekli

¹⁷ Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği, ‘E-Dönüşüm...’, <http://www.tubisad.org.tr>, 27.06.2005

¹⁸ Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği, ‘E-Dönüşüm...’, <http://www.tubisad.org.tr>, 27.06.2005

¹⁹ <http://www.tbd.org.tr>, 25.04.2005.

²⁰ İnternet Teknolojileri Derneği, ‘İnternet Bildirgesi - Bilişim Sivil Toplum Örgütleri Platformu Ortak Bildirgesi’, (22 Nisan 2001), <http://www.inetd.org.tr>, 08.08.2005.

bilişim ve iletişim teknolojisinin kullanılmasını sağlamaktır. Bu sistemin getireceği avantajlar şunlardır: Ulusal veya uluslararası düzeyde iletişim ve bilgi değişiminin gelişmesi; STK arası yerel ya da bölgesel düzeyde yardımlaşma imkanının etkin bir şekilde artması ve STK'nın bilgiyi geniş kitlelere yaymasına olanak sağlanmasıdır.²¹

STK-NET Web Ana sayfasında yer alacak temel unsurlar şunlardır: Genel bilgi; Üye kayıt bölümü; Üye Web sayfalarına erişim imkanı verecek, kategori veya bölge düzeyinde hızlı arama yapma olanağı sağlayacak genel bir rehber; Konferans ya da toplantı tarihlerini gösteren elektronik bir ajanda; STK arasında gerçek zamanlı iletişim kurmak için STK-NET Web sitesi üzerinden kullanılacak etkileşimli bir e-konferans sistemi; STK arasında bilgi değişimi sağlamak için sınırlı erişime açık, dosya gönderme-alma alanı; STK-NET üyelerinin haberleşme listesine kayıt olma/kayıt sildirme formu; İlan panosu, misafir defteri, forum gibi iletişim araçlarının bulunduğu ziyaretçi geri besleme bölümü; Web üzerinden "Uzaktan Eğitim" kullanılarak STK-NET üyelerinin İnternet aracılığı ile ihtiyaç duydukları bilgiyi verimli bir şekilde elde edebilmeleri ve kullanabilmeleri için eğitilmelerini sağlayacak bir eğitim aracı; Diğer ülkelerde faaliyet gösteren STK yer aldığı elektronik ağlara bağlantı; STK-NET hizmetleri²²

Bu bağlamda aşağıda söz konusu sistem de dikkate alınarak ülkemizdeki STK'nın e-dönüşüm ve bilgi toplumu sürecinde nerede oldukları web siteleri üzerinden yaptıkları etkinlikler dikkate alınarak irdelenmektedir. Ancak STK'nın sayılarının çokluğu göz önüne alınarak bir sınırlamaya gidilmiştir. Konuyla ilişkili olarak seçilen bilişim ve teknoloji sivil toplum kuruluşlarından örneklem oluşturulmuş ve 13 tanesinin İnternet siteleri incelenmiştir.

5. Yöntem

Çalışmada uygulanan yöntem kısmi içerik çözümlemesidir. Örneklemdeki sivil toplum kuruluşlarının web siteleri üç temel kategori altında incelenmektedir. İlki STK'ndan ziyaretçi ve kullanıcılara yönelik bilgilendirme boyutu olan STK'nın kendilerini tanıtmaya ve bilgilendirme kategorisidir. Bu kategoride incelenecek öğeler; idari yapı, tüzük, üyeler, bülten, amblem gibi STK'na özgü genel nitelikleri ve yayımlar, site haritası, başka dilde erişim ve güncellenme gibi genel olarak

²¹ Çetiner, Gencel, 'İnternet ve...', <http://www.inet-tr.org.tr>, 15.06.2005.

²² Çetiner, Gencel, 'İnternet ve...', <http://www.inet-tr.org.tr>, 15.06.2005.

sorgulanabilen bilgileri içermektedir. Bu kategori ile STK'nın internet özelliklerinden, ad, adres ve telefon, doküman, tüzük gibi öğelerle ziyaretçi ve kullanıcıları bilgilendirme, onlara kendini tanıtmaya yönelik sorularla değerlendirilmektedir. İkinci kategori ziyaretçi ve kullanıcılardan STK'na doğru olan iletişim boyutudur. Bu kategoride sorgulanan bilgiler e-posta, yönetim kurulu başkanı ve üyelerin e-posta adreslerine doğrudan erişim, e-bülten üyeliği, iletişim adres ve telefonları, arama motoru, üye kaydı, web sitesi üye kaydı, anket, öneriler, ziyaretçi sayacı gibi bilgilerdir. Üçüncü kategoride de ziyaretçi ve kullanıcılarının yönlendirilmelerini sağlayan bilgiler ve onların site içerisinde daha fazla kalmalarını sağlayacak hususlar sorgulanmaktadır. Bağlantılar, basımla ilgili menüler, ziyaretçilerin sayfada daha uzun kalmalarını ve daha sık ziyaret etmelerini sağlayacak yönde eğlence öğeleri, e-kart, sohbet odaları da bu kategori altında sorgulanmaktadır. Çalışmada oluşturulan kodlama formunda sorgular evet ya da hayır cevabına uygundur. Bu sebeple evet cevabı “+” işareti ile temsil edilirken, hayır cevabına bir işaret verilmemiştir.

6. Çözümleme

STK'nın web siteleri belirlenen sorgulara göre değerlendirilerek aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur.

Tablo 1:

Sivil Toplum Kuruluşlarının Kullanıcıları Bilgilendirmesi

	Amblem	Yönetim Kurulu	Denetim Kurulu	YK başkanı	Üye.	Faaliyetler	Tüzük	Dok. ve Yay.	Bülten	e-bülten	Son güncelleme tarihi	Güncel. aralığı	Başka dilde erişim	Site haritası
TMD	+	+	+	+	+	+		+						
İNEDT	+	+		+	+	+	+	+						
AAMUTBD	+	+		+	+	+		+						
TYD	+	+		+		+							+	+
TÜBİSAD	+	+	+	+	+	+		+						
TBD	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+
YAD	+	+		+	+	+		+			+		+	
MATDER	+	+	+	+	+	+	+	+	+					

TİEV	+			+		+	+						
BMD	+					+	+						
TÜBİDER	+	+	+	+	+	+	+	+					
TİKD		+	+	+	+	+	+						
TBV	+	+	+	+	+	+		+		+			+

6.1. Sivil Toplum Kuruluşlarının Yurttaşları Bilgilendirmesi

Bu başlık altında STK'nın kendileri ve özellikleri ile ilgili bilgileri sanal ortama ne derece aktarabildiklerine ilişkin olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 2:

Sivil Toplum Kuruluşlarının Yurttaşları Bilgilendirmesi Frekans Tablosu

TMD	İNETD	AAMUTBD	TYD	TÜBİSAD	TBD	
% 50	% 50	% 43	% 43	% 50	% 71	
TİKD	YAD	MATDER	TİEV	BMD	TÜBİDER	TBV
% 43	% 57	% 64	% 29	% 21	% 57	% 64

1. Türk Matematik Derneği (TMD)

TMD'nin sitede idari yapılanmasına ilişkin olarak genel tanıtıcı bilgiler mevcuttur. Ancak tüzüğünün de bulunmaması genel tanıtıcı bilgilerdeki bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Yine güncelleme bilgilerinin ve özellikle bir bülteninin de olmaması önemli eksiklikler belirtilebilir. Bununla birlikte sitede İngilizce açıklamalar ve bölümlerin yer alması bilgilendirmenin tek yönlü olmadığını göstermektedir. Bu bulgularla birlikte TMD bu kategoride % 50'lik oranı ile orta sıralarda yer almaktadır.

2. İnternet Teknolojileri Derneği (İNETD)

İNETD'nde üye veritabanının hazırlandığı belirtilmiştir. Etkinlikler menüsü bulunmakta ancak etkinlikler açıklanmamaktadır. Özellikle sorgulamada yer alan son sorguların hiçbirinde olumlu sonuca ulaşamamıştır. Ancak genel tanıtıcı bilgilerde ulaşılan olumlu sonuçlarla İNETD yapılan sorgulamada % 50'lik bir oranla TMD ile sıralamada aynı yeri paylaşmaktadır.

3. Atlanta Ana Merkezi Uzay ve Teknolojik Bilim Derneği (AAMUTBD)

AAMUTBD'nin tüzüğü olduğu belirtilmekte ancak sitede verilmemektedir. Yine yönetim kurulu olduğu belirtilmekte ancak yönetim kurulu başkanı tanıtılmamaktadır. Bütün bunlar da tanıtıcı bilgilerin eksik kalmasını ve derneğin % 43'lük oranla sıralamada aşağıda yer almasına neden olmaktadır.

4. Teknoloji Yönetimi Derneği (TYD)

TYD ile ilgili sorgulamalardaki olumlu yanıtla baktığımızda % 43'lük oranla son sıralarda olduğunu görmekteyiz. TYD'nin de genel teşkilat bilgileri sitede yer almaktadır. Ancak derneğin üyelerinin aktarımının üyelerin onayından sonra yapılacağı belirtilmektedir. TYD'nde de e-bültenin olmayışı büyük bir eksikliklerdir. Site haritası vardır. Ancak güncelleme bilgileri eksiktir. İngilizce erişim mümkündür.

5. Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜBİSAD)

TÜBİSAD % 50'lik olumlu cevapla orta sıralarda yer almaktadır. Sitede derneğin genel teşkilat bilgileri verilmektedir. Ayrıca bilgisayar kullanımının artırılması ile ilgili olarak başlattığı kampanyalar hakkında dokümanları da mevcuttur. Ancak derneğin bülten ve özellikle e-bülten konusunda önemli eksiklikleri vardır. Ayrıca güncelleme bilgileri ve site haritası da sitede yer almamaktadır. Bununla birlikte sitede başka dilde erişim imkanı bulunmaktadır.

6. Türk Bilişim Derneği (TBD)

TBD, diğerlerine göre kendini sanal ortama en iyi aktarabilmiş bir dernektir. Sorgularda alınan olumlu yanıt oranı % 70'dir. Olumlu yanıtla baktığımız da yönetim kurulu, denetim kurulu, üyeler ve yönetim kurulu başkanı, amblem ve tüzük gibi genel konularda siteye aktarım yapıldığını görmekteyiz. TBD'nin de bu konuda önemli eksikliklerinden birisi e-bülteninin olmayışıdır. Güncelleme tarihinin ve site haritasının olması önemlidir. Ayrıca İngilizce erişim mevcuttur.

7. Yöneylem Araştırma Derneği (YAD)

YAD'da güncelleme bilgilerine yer verilmekte, başka dilde erişim (İngilizce) bulunmaktadır. Ancak YAD'ın sitesinde denetim kurulunun ve tüzüğünün bulunmaması genel teşkilat bilgileri konusunda bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Yine YAD için de hem bülteninin hem de e-bülteninin olmaması önemli eksikliklerdendir. Ancak yine de % 57'lik oran ile üst sıralarda yer almaktadır.

8. Matematikçiler Derneği (MATDER)

MATDER de % 64'lük oranla TBD'den sonra yer almaktadır. Genel teşkilat bilgilerini internet ortamına aktarabilen MATDER'in yayınları ve bülteni de mevcuttur. Ancak diğer dernekler de olduğu gibi MATDER'in de bir e-bülteni yoktur. Güncelleme bilgileri eksiktir, site haritası yoktur ve başka dilde erişim de mevcut değildir.

9. Tüm İnternet Evleri Derneği (TİEV)

TİEV sitesinde TİEV Dernek menüsünden dernek hakkındaki bilgilere ulaşılabilmektedir. Derneğin tüzüğünde yönetim kurulu ve denetim kurulunun varlığından bahsedilmekte ama ayrıntılı bilgiler verilerek tanıtılmamaktadır. Yine site haritası, başka dilde erişim, yayınlar, bülten ve e-bülteni sorgularında olumsuz cevapların olması, dernek hakkında genel tanıtıcı bilgilerin kısıtlı kalmasına neden olmaktadır. Böylece % 29'luk oranla bu kategoride son sıralarda yer almaktadır.

10. Bilişim Muhabirleri Derneği (BMD)

Bu kategoride en son sırada yer alan dernek sitesi BMD'dir. Sitede hem kuruluş hakkındaki genel tanıtıcı bilgiler hem de iletişimi sağlayacak bilgiler ile ilgili sorgulamada olumsuz cevapla çoğunluktadır. Derneğin yönetim kurulu ve denetim kurulunun varlığından tüzükte söz edilmiş ama sitede ayrıntılı bilgi verilmemiştir. Yine derneğin tanıtıcı nitelikte olan yayınlar ve bültenler sorgulamasında da olumsuz cevaplar alınmıştır. Güncelleme bilgilerinin, site haritasının ve başka dilde erişim hususunda da bulunan olumsuz yanıtlar ile birlikte derneğin sitesi % 21'lik oran ile en son sırada yer almaktadır.

11. Türkiye Bilişim Sektörü Derneği (TÜBİDER)

TÜBİDER de bu kategoride yapılan sorgulamada % 57'lik oranla üst sıralarda yer almaktadır. TÜBİDER'in de site haritasının olmaması, başka dilde erişimin bulunmaması, yayınlar, bülten ve e-bülteninin olmaması bu kategoride derneğin ortalarda yer almasına sebep olmuştur.

12. Tüm İnternet Kullanıcıları Derneği (TİKD)

TİKD bu kategoride yapılan sorgulamada % 43'lük oranla aşağılarda yer almaktadır. Olumlu yanıtlara bakıldığında derneğin yönetim kurulu başkanı, üyeleri, etkinliklerinin var olduğu görülmektedir. Ancak derneğin kendini tanıtıcı bir ambleminin sitede olmaması dikkat çekicidir. Yine derneğin yaptıklarını anlatacağı dokümanlarının ve yayınlarının olmaması da önemlidir. Bununla birlikte derneğin e-bülten hizmeti de bulunmamaktadır. Güncelleme bilgileri, site haritası, başka dilde erişimin olmaması derneğin bu kategoride aşağılarda olmasına neden olmaktadır.

13. Türk Bilişim Vakfı (TBV)

TBV % 64'lük oranla MATDER ile birlikte ikinci sırayı paylaşmaktadır. Vakfın genel tanıtıcı bilgileri tüzük dışında tamdır. İngilizce erişim de

mevcuttur. Fakat asıl önemlisi bu kategorideki diğer STK ile karşılaştırıldığında en önemli ayrıcalığı e-bültenin olmasıdır ve internet üzerinden kayıt yapılabilinmektedir.

Tablo 3:
Sivil Toplum Kuruluşlarına Erişim

	e-posta	Yönetim kurulu başkanına doğrudan e-posta	Üyelere doğrudan e-posta	e-bülten üyeliği	Erişim	Arama motoru	Online üye kaydı	Web sitesi üye kaydı	Öneriler	Anket	Arsiv	Ziyaretçi sayacı	Üyelik formu
TMD	+				+								+
İNEDT	+				+								+
AAMUTBD	+				+								
TYD	+				+						+		+
TÜBİSAD	+	+	+		+		+						
TBD	+	+	+		+	+		+			+		+
YAD	+				+						+		+
MATDER	+				+		+						+
TİEV	+				+			+	+	+	+	+	
BMD	+								+				+
TÜBİDER	+			+	+	+	+	+	+	+	+		+
TİKD		+	+				+						
TBV	+			+	+						+		

6.2. Sivil Toplum Kuruluşlarına Erişim

Bu başlık altında sorgulanan konular sivil toplum kuruluşlarının kendilerine sanal ortamda ne derece erişim olanağı verdikleri ile ilgili bilgileri içermektedir. Bu kategoride daha çok sivil toplum kuruluşlarının sitelerini ziyaret edenlere yönelik verilen hizmetlerle ilgili sorgulama yapılmaktadır.

Tablo 4:
Sivil Toplum Kuruluşlarına Erişim Frekans Tablosu

TMD	İNEDT	AAMUTBD	TYD	TÜBİSAD	TBD	
% 23	% 23	% 15	% 31	% 38	% 62	
YAD	MATDER	TİEV	BMD	TÜBİDER	TİKD	TBV

% 31	% 31	% 54	% 23	% 77	% 23	% 31
------	------	------	------	------	------	------

1. *Türk Matematik Derneği (TMD)*

TMD kendisine ulaşılabilme konusunda oldukça kötü bir sonuç almıştır. Derneğin sitesinde e-posta adresinin olması, iletişim adres ve telefonlarının bulunması, öneri ve yorum yapma imkanının olması belirlenen olumlu yanıtlar grubudur. Diğer sorgulamalar ise olumsuz yanıtlanmıştır. Böylece TMD % 23 ile son sıralarda yer almaktadır.

2. *İnternet Teknolojileri Derneği (İNETD)*

İNETD bu kategoride kötü sonuçlardan birini almıştır. Yapılan sorgulamada sadece e-posta, iletişim adres ve telefonları ile üye kaydı saptanan olumlu yanıtlardır. Bunun dışında bütün sorgulama olumsuz yanıtlanmıştır. Ayrıca e-posta adresi sayfada değil, iletişim menüsünde belirtilmiştir. Böylece İNETD % 23 gibi düşük bir oran ile TMD ile son sıraları paylaşmaktadır.

3. *Atlanta Ana Merkezi Uzay ve Teknolojik Bilim Derneği (AAMUTBD)*

AAMUTBD kendine ulaşılabilmesi konusunda mevcutlar arasındaki en kötü sonuca sahiptir. Derneğin sitesinde sadece e-posta ve iletişim adres ve telefonları belirlenen olumlu yanıtlardır. Bunun dışındaki tüm sorgulama olumsuz yanıtlar almış ve dernek % 15'lik bir oranla en son sırada yer almıştır.

4. *Teknoloji Yönetimi Derneği (TYD)*

TYD'nin sitesinde e-posta, iletişim adres ve telefonları, üye formu ve arşiv belirlenen olumlu yanıtlardır. Ancak arşiv birebir arşiv başlığı altında değil geçmişe dönük faaliyetler olarak verilmiştir. Diğer sorgulamalarda da olumsuz yanıtlar alınmıştır. Böylece TYD % 31 gibi bir oranla orta sıralarda yer almaktadır.

5. *Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜBİSAD)*

TÜBİSAD'ın sitesinde e-posta adresi erişim başlığı altında verilmiştir. Yönetim kurulu başkanına ve üyelere doğrudan e-posta ile ulaşılabilinmektedir. İletişim adres ve telefonları mevcuttur. İnternet üzerinden üye kaydı yapılabilinmektedir. Ancak bunlarında dışında belirlenen sorgularda tespit edilen olumsuz yanıtlarla TÜBİSAD % 38'lik oran ile orta sıralarda yer almaktadır.

6. Türk Bilişim Derneği (TBD)

TBD kendine ulaşılabilmesi kategorisinde e-posta adresi, yönetim kurulu başkanına ve üyelere doğrudan e-posta ile ulaşılabilmesi, iletişim adres ve telefonlarının olması, arama motorunun bulunması, üyelik formunun yanı sıra web sitesine de üye kaydının yapılması ve arşivinin bulunması ile % 62'lik bir oranla mevcutlar arasında ikinci sırada yer almaktadır.

7. Yöneylem Araştırma Derneği (YAD)

YAD bu kategoride düşük bir orana sahiptir. E-posta, iletişim adres ve telefonları, üyelik formu ve arşiv olumlu yanıtlardır. Ancak arşiv ayrıca belirtilmemiş sadece haber arşivi olarak geçmişe dönük birkaç bilgi verilmiştir. Bunun dışında sorgulamadaki diğer sorgular olumsuz olarak yanıtlanmıştır. Bu da YAD'ın % 31'lik oranla orta sıralarda yer almasına sebep olmuştur.

8. Matematikçiler Derneği (MATDER)

MATDER'in sitesi kendine ulaşılabilme noktasında orta sıralarda yer almaktadır. Derneğin e-posta adresi bulunmaktadır. İletişim adres ve telefonları belirtilmiştir. Üye kaydı için neler yapılacağı anlatılmıştır. Önerileriniz için ayrıca bir başlık belirtilmemiş ancak iletişim panosunda buna yer verilmiştir. Ayrıca ziyaretçi sayacı bulunmaktadır. Ancak e-posta listesinin olmayışı, başkana ve üyelere doğrudan e-posta gönderilmeyişi gibi olumsuz yanıtları ile % 31'lik oranla YAD ile aynı sıralamada yer almaktadır.

9. Türkiye İnternet Evleri Derneği (TİEV)

TİEV sorgularda ulaşılan olumlu yanıtlarla alınan % 54'lük oranla ilk üçte yer almaktadır. Ancak üyelerin ve yönetim kurulu başkanına doğrudan e-posta hizmetinin olmayışı da önemlidir. Öneriler içinse ayrı bir başlık oluşturulmamış ama iletişim formunda önerileriniz olarak sayfa açılmıştır. TİEV'in web sitesi üye kaydı bulunmaktadır ve bu kategoride yer alan STK'ndan farklı olarak sadece TİEV'de ziyaretçi sayacı bulunmaktadır.

10. Bilişim Muhabirleri Derneği (BMD)

BMD'nin sitesi için sorgulara alınan olumlu cevap sayısı oldukça azdır. Özellikle e-posta için ayrıca bir adres belirtilmemiş iletişim sayfasından mesaj doğrudan gönderilmektedir. Yine üyeler ve yönetim kurulu başkanı için e-posta adresleri ve bunlara doğrudan e-posta gönderme söz konusu değildir. Öneriler için de iletişimde hazırlanan şablondan öneriler

ve istekler gönderilmektedir. Bu olumsuz cevaplarla birlikte % 23'lük oranla TİEV sıralamada son sıralarda yer almaktadır.

11. Türkiye Bilişim Sektörü Derneği (TÜBİDER)

TÜBİDER'de e-grup menüsü altında web üye kaydı yapılmakta ve arşiv bulunmaktadır. Ayrıca sitede çevrimiçi anket ve öneriler menüleri yer almaktadır. Derneğin e-posta adresi, iletişim adres ve telefonları da belirtilmiştir. Derneğe üyelik için üye formu verilmekte ve bununla birlikte internet üzerinden de üye kaydı yapılmaktadır. E-bültene üyelik de mevcuttur. Bütün bu olumlu yanıtlar aşağıdan yukarıya iletişim ile ziyaretçileri ve kullanıcıların ve derneğe ulaşabilmesinde % 77 gibi bir oranla TÜBİDER'in ilk sırada yer almasını sağlamaktadır.

12. Tüm İnternet Kullanıcıları Derneği (TİKD)

TİKD % 23'lük oranla mevcutlar arasında bu kategorideki kötülerden birisidir. İletişim adres ve telefonları belirtilmiştir. Yönetim kurulu başkanına ve üyelere doğrudan e-posta ile ulaşılabilir. Üyelik formunun yanı sıra internet üzerinden de üye kaydı mevcuttur. Bununla birlikte e-bülten üyeliğinin, önerilerin, anketin, arşivin, olmaması belirlenen olumsuz yanıtlar grubudur.

13. Türk Bilişim Vakfı (TBV)

TBV özellikle TÜBİDER ile birlikte e-bülten üyeliğinin olması ile diğerlerinden farklılık göstermektedir. Bunun yanı sıra arşivinin olması, erişim ve e-posta sorgularında alınan olumlu yanıtlar ile % 31'lik sonuçla TBV de orta sıralarda yer almaktadır.

Tablo 5:

Sivil Toplum Kuruluşlarının Ziyaretçi ve Kullanıcılarına Yönelik Etkinlikleri

	Basından derleme	Basında bugün ve son dakika haberleri	Dış Basın	Web mail	Linkler	Ziyaretçilerin sitede daha uzun kalmalarını ve daha sık ziyaret etmelerini sağlayacak bağlantılar	Eğlence öğeleri	e-kartpostal	Sohbet odası	e-dönüşüm	İlgili haber ve duyurular
TMD				+	+						+
İNEDT				+	+						
AAMUTBD					+	+					+
TYD	+			+							+
TÜBİSAD	+			+							+
TBD	+	+	+	+	+					+	
YAD				+	+	+					+
MATDER				+	+	+	+				+
TİEV	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
BMD	+				+						
TÜBİDER				+	+	+				+	+
TİKD	+				+	+					
TBV	+				+	+					+

6.3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Ziyaretçi ve Kullanıcılarına Yönelik Etkinlikleri

Bu başlık sorgulanan konular basın, linkler, gibi ziyaretçilerin değişik alanlara yönelmelerine yardımcı olan ve ziyaretçilerin sitede daha uzun kalmalarını sağlayacak çeşitli bilgilerin olup olmadığıdır.

Tablo 6:

Sivil Toplum Kuruluşlarının Ziyaretçi ve Kullanıcılarına Yönelik Etkinlikleri Frekans Tablosu

TMD	İNEDT	AAMUTBD	TYD	TÜBİSAD	TBD	
% 27	% 18	% 45	% 27	% 27	% 55	
TBV	YAD	MATDER	TİEV	BMD	TÜBİDER	TİKD
% 36	% 36	% 45	% 100	% 18	% 45	% 27

1. Türk Matematik Derneği (TMD)

TMD, ziyaretçilere ve kullanıcılarına yönelik olarak web mail, linkler sorgularına alınan olumlu yanıtları ile kötüler arasında yer almaktadır. Ayrıca ayrı bir başlık altında belirtilmemiş olsa da bağlantılar içinde ziyaretçiler ve kullanıcıların daha uzun kalmalarını sağlayacak bağlantılar mevcuttur. Böylece TMD % 27'lik bir oranla son sıralarda yer almaktadır.

2. İnternet Teknolojileri Derneği (İNETD)

İNETD ziyaretçi ve kullanıcıların ilgi alanlarına ve onlara yönelik hizmetler bakımından sadece linkler ve web mail olumlu yanıttır. İNETD % 18 oran ile diğerleri arasında en sonda yer almaktadır.

3. Atlanta Ana Merkezi Uzay ve Teknolojik Bilim Derneği (AAMUTBD)

AAMUTBD web mail, linkler, ilginç ve eğlenceli öğelerle kullanıcı ve ziyaretçilerini daha çok ve sık ziyaret etmelerini sağlaması ve dernekle ilgili ve haber ve bilgileri duyurması olumlu yanıtları ile % 45'lik oranla orta sıralarda yer almaktadır.

4. Teknoloji Yönetimi Derneği (TYD)

TYD'nin sitesinde basından derlemelere yer verilmektedir. Ayrıca web mail, haber ve duyuru olumlu yanıtları ile ulaşılan % 27'lik oran, derneğin son sıralarda yer almasına neden olmaktadır.

5. Türkiye Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜBİSAD)

TÜBİSAD'ın ziyaretçiler ve kullanıcıların ilgi alanlarına yönelik düzenlemelerine bakıldığı zaman web mail, basından derleme ve duyurular sorgulamasında olumlu yanıt tespit edilmiştir. Bu da % 27'lik bir oranla TÜBİSAD'ın aynı orana sahip diğerleriyle son sıraları paylaşmaktadır.

6. Türkiye Bilişim Derneği (TBD)

TBD basından derleme, gazete ve dergilere bağlantı, dış basın, web mail, linkler ve e-dönüşüm sorgularındaki olumlu yanıtları ile % 55'lik bir oran almış ve bu kategoride ikinci sırada yer almıştır.

7. Yöneylem Araştırma Derneği (YAD)

YAD sitesinde de web mail imkanı, linkler, duyurular ve haberler mevcuttur. Ayrıca kullanıcıların uzun süre kalmaları yönünde hazırlanmış olan sözlük hizmeti de önemlidir. Ulaşılan olumlu edinilen % 36'lık oran YAD'ın orta sıralarda yer almasına sebep olmaktadır.

8. Matematikçiler Derneği (MATDER)

MATDER yapılan sorgulamada tespit edilen olumlu yanıtları diğer sitelerde de çoğunlukla tespit edilen web mail ve linklerin olmasıdır. Ayrıca kullanıcılarına yönelik olarak hazırlanmış eğlence öğeleri, ilgililere hitap eden hizmetleri ile MATDER % 45'lik oranla iyiler arasında yer almaktadır.

9. Türkiye İnternet Evleri Derneği (TİEV)

TİEV ziyaretçilerin yönlendirilmesi ve sitenin daha çok kullanılması kategorisinde basından derleme, linkler, ziyaretçilerin daha uzun kalmalarını ve daha sık ziyaret etmelerinin sağlanması, eğlence unsurlarına yer vermesi, forumların yapılması ve herhangi bir mesajın bir başkasına gönderilmesi ile % 100 gibi bir oranla mevcutlar içinde en iyisi konumundadır. Ancak sitede bu hizmetlerin hepsi ziyaretçiler için değildir. Mesela mesajın bir başkasına gönderilmesi üye menüsünde yer almaktadır. Ancak üyelik için herhangi bir ücret istenmemektedir.

10. Bilişim Muhabirleri Derneği (BMD)

BMD sitesinde basından derleme ve linkler belirlenen olumlu yanıtlar grubudur. Diğer sorgulamalarda ise olumsuz yanıtlar tespit edilmiştir. Bu da derneğin % 18'lik oranla en son sırada yer almasına sebep olmaktadır.

11. Türkiye Bilişim Sektörü Derneği (TÜBİDER)

TÜBİDER'in sitesinde de web mail ve linkler belirlenen olumlu yanıtlardır. Bunun yanı sıra diğer sorgulamalarda e-dergi ve üye arama gibi e-dönüşüm hizmeti vermesi, dernekle ilgili haber ve duyuruları yayınlaması da saptanan olumlu sorgulardır. Bu sonuçlarda elde edilen % 45'lik oran ile TÜBİDER iyiler arasında yer almaktadır

12. Tüm İnternet Kullanıcıları Derneği (TİKD)

TİKD sitesinde basından derleme, web mail, linkler ve ziyaretçilerin daha uzun kalmalarını sağlayacak yazılar olumlu sonuçlardır. Ancak bunların dışında diğer sorgulamalarda ulaşılan olumsuz sonuçlar ve % 27'lik oran TİKD'in son sıralarda yer almasına neden olmaktadır.

13. Türk Bilişim Vakfı (TBV)

TBV'nin sitesinde kullanıcılara yönelik olarak basından derlemeler, sitede daha uzun kalınmasını, daha sık ziyaret edilmesini sağlayacak linkler, vakıf ile ilgili haber ve duyurular olumlu sonuç alınan sorgulardır. Bu sonuçlarla vakıf % 36'lık oranla bu kategoride orta sıralarda yer almaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

İnternet, iletişim araçları sayesinde, ülkemizdeki kurum ve kuruluşların, depolanmış bilgiye erişimine, bilginin işlenmesine, bilginin paylaşımına ve geniş kitlelere ulaştırılmasına olanak sağlayabilecek bir teknolojidir. Bu bağlamda bilişim ve teknoloji sivil toplum kuruluşlarının da siteleri

bilgi toplumunu yurttaşlara tam olarak anlatmada interneti kullanabilmeleri ve internet yeniliklerinin yakından takip edebilmeleri ve bunları yurttaşlara aktarabilmeleri hususunda değerlendirilmelidir.

Bu hususta özellikle ilk kategoride STK yüksek oranlara sahiptirler. Yani dernekler kendilerini tanıtma ve özelliklerini anlatma konusunda internet sitelerini kullanabilmektedirler. Yayınlarını sanal ortamda yayınlamak kamuoyunun bunlardan yararlanmalarını sağlamakta, genel nitelikleri hakkındaki bilgileri de sanal ortama aktarmaktadırlar. Özellikle TBD % 71'lik oranla mevcutlar arasında en iyisi, BMD ise % 21'lik oranla en kötüsü konumundadır. Ancak bütün hepsi değerlendirildiği zaman ilk kategoride özellikler STK bakımından güncellemeye, bülten ve daha önemlisi e-bülten konusunda eksiklikler olduğu görülmektedir ki bilgi toplumu olma sürecinde internetin kullanılmasının artırılması ve bilgilerin sürekli yenilenmesi oldukça önemli ve dikkat edilmesi gereken noktalardır.

İkinci kategori sonuçları değerlendirildiği zaman örnekteki STK'nın hepsinin e-posta adresleri vardır. İletişim adres ve telefonları da bulunmaktadır. Ayrıca üyelik için üye formları sayfalarında verilmekte hatta TÜBİSAD, MATDER, TÜBİDER ve TİKD'in sayfalarında online üye kaydı da yapılmaktadır. Bununla birlikte TBD, TİEV ve TÜBİDER'in sayfalarında web sitesi üye kaydı da bulunmaktadır. Ancak internet üzerinden üyeliğin sayısının artırılması dikkat edilmesi gereken bir husustur. Aslında dışında STK'nın bu kategoride çok başarılı olduklarını söylemek doğru olmayacaktır. Özellikle üyelere ve başkanlarına doğrudan erişim hepsinde mevcut değildir. Ayrıca ziyaretçilerin önerilerini yazmaları da yaygın değildir. Kısaca kullanıcıların site yetkililerine ulaşabilmeleri, isteklerini, eleştirilerini aktarabilmeleri, site içinde arama yapabilmeleri, web sitesi üyesi olmaları ve e-bülten üyeliği imkanı ya çok az ya da hiç yoktur. Yani STK bu kategoride düşük sonuçlar almışlardır. Bu kategoride TÜBİDER % 77'lik oranıyla diğerleri arasında en iyisi konumundayken AAMUTBD ise % 15 ile son sırada yer almaktadır.

Yine bilgi toplumu olma yolunda önemli kategorilerden birisi de yurttaşların siteleri kullanabilmeleri ve onların yararlarına hizmetlerin düzenlenmesidir. Yani bireylerin istedikleri bilgileri alabilmeleri, ilgilendikleri alanlarda yönlendirilebilmeleridir. Bireyleri farklı alanlara yönlendirmek, onları bilgilendirmek, siteler arası bilgi alışverişini sağlamak önemlidir. Bu kategoriden bakıldığı zaman ise STK'nın

aldıkları sonuçlar TİEV dışında gerçekten düşüktür. Çünkü bu kategoride sadece web mail ve linkler sorgularına hemen hepsinde olumlu yanıt alınırken diğer sorgularda bu uyum bozulmaktadır. Elbette ki burada ifade edilmek istenen bu sitelerin sadece eğlence amacıyla kullanılması demek değildir. Ancak kullanıcıların interneti tanımaları, dikkatlerinin çekilmesi, internette daha çok yararlanmalarının sağlanması ve bunun nasıl olacağını öğretilmesi bakımından önemli bir kategoridir. Bu kategoride TİEV % 100 bir oranla STK içinde en iyisi olurken İNETD % 18 ile en kötüsü konumundadır. Diğerlerinin de bu konuda çok başarılı olduklarını söylemek güçtür.

Genel olarak değerlendirildiğinde bilgi toplumu yolunda bilişim ve teknoloji sivil toplum kuruluşları kendilerini tanıtmada eksikleri olmasına rağmen yine de başarılıdırlar. Sanal ortamda sitelerine ulaşılması kategorisinde orta seviyede bir başarı göstermektedirler. Başarı oranı son kategoride ise daha da düşmektedir. Yani kullanıcıların yönlendirilmesinde, ilgi alanlarına göre bilgilendirilmesinde, onların internet kullanımının artırılmasında başarılı olduklarını söylemek güçtür. Bu bağlamda ister bilgi toplumu olarak isterse e-dönüşüm olarak adlandırılın kaçınılmaz olan bu süreçte, STK'nın iletişim teknolojisindeki yenilikleri takip edebilmeleri, internet kullanımını tanıtmaları ve yaygınlaştırmaları, bilgi toplumunu, niteliklerini, amaçlarını anlatabilmeleri ve uygulayabilmeleri başarılı sayılabilmeleri için gereklidir.